

Ревизија
сврсисходности
пословања

Превенција и сузбијање
вршњачког насиља
у школама

2022. година

Према статистичким подацима, свако четврто дете у Србији је жртва вршњачког насиља.

Одговорност за решавање проблема вршњачког насиља углавном је препуштена школама.

Законска регулатива прописује јасне процедуре и кораке у превенцији и реаговању на насиље.

У извештајима Заштитника грађана наводи се да школе често не раде по процедурама.

У фокусу су била поступања одабраних школа и Министарства просвете, у деловању према вршњачком насиљу, кроз превентивне и интервентне активности.

Циљ ревизије:
да се испита ефикасност планирања и спровођења мера и активности на развијању ненасилног понашања ученика у одабраним школама, као и улога Министарства просвете у пружању помоћи школама у обезбеђивању заштите ученика од вршњачког насиља.

Школе у оквиру ШУ Београд:

ОШ „Михаило Петровић Алас“,
Београд

Медицинска школа,
Београд

Министарство просвете,
науке и технолошког развоја

Школе у оквиру ШУ Чачак:

ОШ „Свети Сава“,
Горњи Милановац

Економска школа,
Чачак

ПЕРИОД РЕВИЗИЈЕ

2019.

2020.

2021.

1

Да ли одабране школе (субјекти ревизије) ефикасно планирају и спроводе превентивне мере и активности усмерене на спречавање вршњачког насиља?

2

На који начин одабране школе (субјекти ревизије) интервенишу у циљу заустављања и смањења ризика од понављања вршњачког насиља?

3

На који начин Министарство просвете пружа подршку школама у активностима на превенцији и сузбијању вршњачког насиља?

Без програма заштите од насиља који су прилагођени специфичностима школе и без праћења ефеката реализације овог програма, отежано је планирање унапређења мера и активности у области заштите од вршњачког насиља.

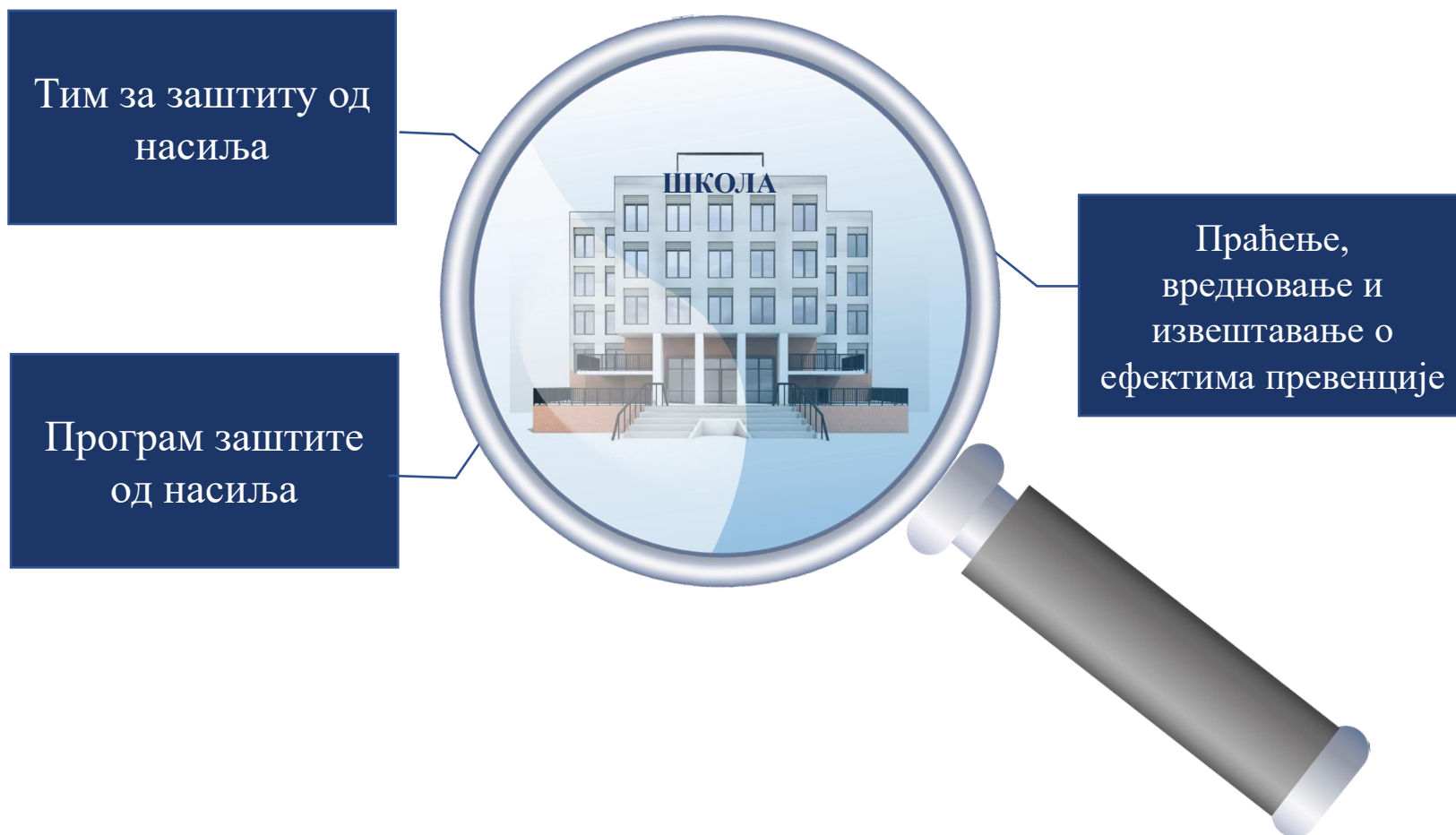

Налаз 1.1: Програми заштите ученика од насиља више су формални него што су прилагођени специфичностима школа – субјеката ревизије.

Налаз 1.2: Школе – субјекти ревизије кроз годишње извештавање о превенцији и сузбијању вршњачког насиља не пружају информације о ефектима спроведених мера и активности.

***Превенција насиља** – скуп мера и активности које имају за циљ стварање сигурног и подстицајног окружења, неговање атмосфере сарадње, уважавања и конструктивне комуникације.*

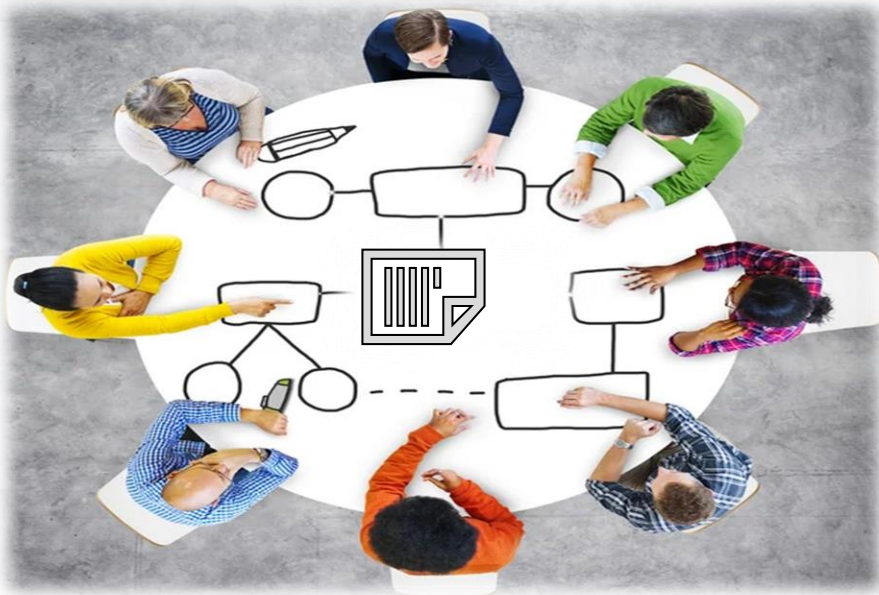
ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА

Анализа стања безбедности

Присутност различитих облика и интензитета насиља

Специфичности школе

ЕФЕКТИ

Праћење и вредновање превентивних активности, ради дефинисања даље политике заштите ученика од насиља.

Недостатак времена због преоптерећености чланова школског колектива различитим облицима извештавања, припремом плана рада наставе и другим обавезама.

Планирању превентивних мера и активности пажња није посвећена у довољној мери.

Извештавање о остварености програма заштите од насиља није потпуно.

Недостају подаци на основу којих би се могао стећи увид у делотворност предузетих мера и активности.

Непостојање оперативних планова заштите и документованог праћења ефеката предузетих мера и активности отежава сагледавање потребе за пружањем додатне подршке ученицима.

Налаз 2.1: Школе – субјекти ревизије нису у свим евидентираним случајевима вршњачког насиља процениле ниво насиља и сачиниле оперативне планове заштите за све учеснике насиља.

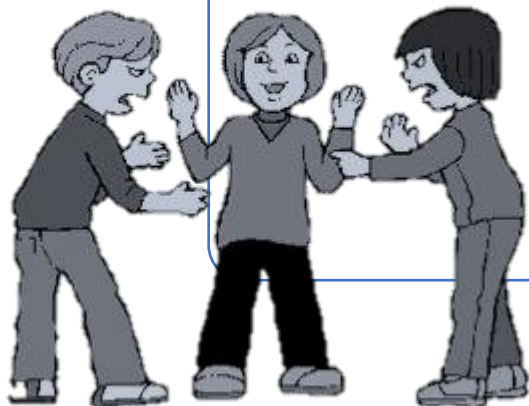
Налаз 2.2: Школе – субјекти ревизије у већини случајева нису документовале ефекте предузетих мера и активности предложених оперативним плановима заштите за ученике.

Интервенција у одговору на насиље – мере и активности којима се насиље зауставља, осигурава безбедност ученика (оних који трпе, чине насиље или сведоче), смањује ризик од понављања, ублажавају последице за све учеснике и прате ефекти предузетих мера.

Први ниво насиља

- Активности предузима одељењски старешина у сарадњи са родитељем.

Други ниво насиља

- Активности предузима одељењски старешина у сарадњи са педагогом, психологом, тимом за заштиту и директором, уз обавезно учешће родитеља.

Трећи ниво насиља

- Активности предузима директор са тимом за заштиту, уз обавезно ангажовање родитеља и надлежних органа, организација и служби.

Ласцивни коментари, етикетирање, сексуално додиривање и други облици.

Сексуално насиље

Узнемиравајуће позивање и слање порука, снимање појединаца против њихове воље, снимање насилних сцена и други облици.

Дигитално насиље

Социјално насиље

Подсмевање, искључивање из групе, малтретирање групе према појединцу и други облици.

Облици вршњачког насиља

Оговарање, вређање, претње, застрашивање, уцењивање и други облици.

Психичко насиље

Саплитање, шутирање, шамарање, ударање, туча и други облици.

Физичко насиље

У свим случајевима вршњачког насиља није констатован процењени ниво насиља.

Није предложена израда оперативних планова заштите у свим случајевима у којима је израда ових планова била обавезна.

У појединим случајевима не постоје оперативни планови заштите за све учеснике у сукобу.

У појединим случајевима, када су оперативни планови заштите израђени, постоји разлика у приступу приликом њихове израде.

У највећем броју размотрених случајева нисмо наишли на писани траг о праћењу остваривања оперативних планова заштите.

РИЗИК

од тога да неће бити обезбеђено уједначено поступање школа у свим ситуацијама вршњачког насиља истог нивоа;

РИЗИК

од тога да мере и активности које школе предузимају могу бити стихијске, без јасно дефинисаних циљева и основе за ефикасно праћење њихове делотворности.

Изостанком указивања на квалитет извештавања о остваривању програма заштите од насиља свим школама и примере добре праксе у спровођењу овог програма, пропушта се прилика да и на овај начин Министарство просвете пружи практичну помоћ школама да унапреде функционисање система заштите ученика од вршњачког насиља.

Налаз 3.1: Министарство просвете не пружа свим школама повратну информацију о квалитету извештаја о остваривању програма заштите од насиља.

Налаз 3.2: Министарство просвете није утврдило Листу школа које су својим активностима постале примери добре праксе у спровођењу програма заштите од насиља.

Прикупљање извештаја са недовољно
информативним садржајем.

Изостанак указивања на примере
добре праксе у спровођењу програма
заштите од насиља.

У циљу даљег унапређења заштите ученика од вршњачког насиља, потребно је да програми заштите од насиља које школе доносе буду базирани на анализи стања и процени успешности предузетих мера и активности у овој области.

У циљу ефикаснијег обезбеђивања заштите ученика од вршњачког насиља, Државна ревизорска институција дала је, између осталих, следеће препоруке:

Школама – субјектима ревизије да:

- ↓ приликом доношења годишњег програма заштите од насиља конкретизују активности на превенцији и интервенцији уз уважавање специфичности школе и да прецизирају механизме за праћење и вредновање реализације тих активности;
- ↓ прате и документују ефекте предузетих мера и активности предвиђених оперативним плановима заштите, у циљу утврђивања њихове делотворности.

У циљу ефикаснијег обезбеђивања заштите ученика од вршњачког насиља, Државна ревизорска институција дала је следеће препоруке:

Министарству просвете да:

- ↓ упути смернице свим школама за израду извештаја о остваривању програма заштите од насиља како би ови извештаји могли да пруже конкретније информације о квалитету реализације ових програма;
- ↓ утврди листу школа које су својим активностима постале примери добре праксе у спровођењу програма заштите од насиља, у циљу пружања помоћи школама у области превенције и заштите од вршњачког насиља.

ХВАЛА НА ПАЖЊИ

kancelarija@dri.rs

www.dri.rs